

NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Franciškaška ulica šte. 6, I nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrta leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna petič vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglaš in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Kako se Španija razvija v vojni?

Konflikt, ki je povzročil podmorski boj s Španijo, obrača pozornost na to v Evropi največjo državo, s katero osrednje države še niso v vojnem stanju. Meri ta dežela 550.000 štirinajških kilometrov in je skoro tako velika kakor Nemčija. Na zemeljskih zakladih je prav bogata, čeprav ji manjka premoga. Ima neugoden gospodarski obseg, vendar je tudi bogata, čudežno rodovitno zemljo ima, ki ne potrebujejo skoro nobene človeške pomoči. Že koncem leta 1916. je štela Španija dvajset milijonov prebivalcev; prištevamo jo torej tudi v tem pogledu med večje države.

Španija se je med vojno naravnost čudežno razvila. Seveda je tudi, kakor vsa druga gospodarska ozemlja, začetkom vojne izredno trpela. Vendar Španija v nadaljnjem poteku zaznamuje velikanski napredek, predvsem v izkoriščanju in v visokem vrednostnem naraščanju rudinskih zakladov, ki jih ima v zemlji. Pred vojno so delali v Španiji v montanski industriji večinoma s tujim kapitalom. Tekom vojne pa se je nateklo v Španijo, ki je bila hudo zadolžena dežela, izredno mnogo tujega denarja. Španska državna banka je svojo zalogo zlata skoro počvetorila. Dne 30. marca 1918 je imela skoro dve milijardi peset, ki so pred vojno veljali le po 80 pfenigov, danes pa znaša njihova vrednost skoro za polovico več. Španija, ki je v letu pred vojno in v prvem vojnem letu kakor tudi v predidocih periodih vpeljala skoro več blaga, kakor ga je izvozila, tako leta 1913. za 248, leta 1914. za 154 milijonov peset, je imela od leta 1915. od leta do leta naraščajoči prebitek izvoza nad uvozom, tako leta 1915. za 275, leta 1916. za 449 in leta 1917. za 554 milijonov peset. Trgovska bilanca se je preokrenila popolnoma na korist Španije. K temu prihaja še naraščajoče samoprehranjevanje lastnega gospodarskega ozemlja, s čimer v številnih špansko gospodarstvo sicer ni imelo določenih, pač pa jako izdatnih prednosti. Uvoz je padel od leta 1913. na 1917. za 1305 na 736 milijonov peset, in sicer je padel ravno tako uvoz žive živine kakor tudi sirovin, izgotovljenega blaga in živil. Temu primerno se je zmanjšal tudi izvoz žive živine in sirovin, toda podvojil se je v tem petletju izvoz izgotovljenega blaga, in sicer v vrednosti okoli 251 na 539 milijonov peset. Izvoz industrijskih izdelkov se je tedaj podvojil, pri čemer naravno odgovarja tudi silni napredek prej borbe španske industrije. Gospodarsko vzevetela je zlasti vsa težka industrija, tudi cela vrsta rudnikov, mnogo španskih premogovnikov, slednji predvsem zaradi izrednega podražanja izkopane premoga. Skoro popolnoma nova je njena električna industrija. Bogate vodne sile hočejo uporabiti kot energijske viře. Velikanske dobičke daje Španiji parobrodstvo, sijajno služijo njene banke. Vojno konjunkturo razvidiš v gibanju kurzov španskih akcijskih družb iz imenovanih pridobitvenih strok, kateri kurzi skokoma rastejo in se v mesecih zvišujejo dvojnó, trojnó. Tok zlata, ne le denarja, se je privlačil v deželo in ne le v špansko cen-

tralno banko, temveč tudi v dosedaj le na papirnata sredstva navajeni zasebni promet.

To z vojno rastoče gospodarstvo postaja zaradi vsakega motenja zelo občutljivo. To motenje se je kazalo že v cenah živil, ki so poskočile. Z otežkočenjem dovoza je nastopilo pomanjkanje živil, z zmanjšanjem dovoza sirovin pa so padle tudi delovne možnosti. V delavskih središčih se je pogostokrat opažala velika nezadovoljnost. Vlada ni imela moči, da bi zajezila brezposelnost; morala je drugje iskati večjo priliko dela. Vse gospodarske in politične težave v deželi kakor tudi razburjeno razpoloženje je pripisovati otežkočanju zunanje trgovine, katero se da sklepati na vojne odredbe entente kakor tudi osrednjih držav. Anglija je hotela dobiti gospodstvo nad vsemi sirovinami. Ententne države so deloma vsled lastnega pomanjkanja sirovin, deloma pa, da bi izsilile gospodarske koristi, na različne načine otežkočale Špancem dovoz sirovin. Na drugi strani je pa deloval poostreni podmorski boj osrednjih držav. Že koncem leta 1916. so takrat še na obliko križarske vojne vezani nemški podmorniki sčasoma ovirali morski promet Španije. Posledice tega izza februarja 1917 nič več brzdanega podmorskega boja so čutili spričo precejšnjih izgub tudi nevtalci, ki se niso ogibali zapornih ozemelj. Po nekem poročilu »Morning Post« od 25. majnika 1918 je bilo od začetka podmorske vojne torpediranih 79 španskih ladij s 160.000 tonami, kar je za ladjeve, ki od začetka svetovne vojne ni bilo v posebno dobrem stanju, precej hud udarec. Pomanjkanje se je poostriilo, kakaj Zedinjene države so otežkočale naložitev blaga z zaviranjem za ali-irance dragocenih španskih ladij v njihovih pristaniščih. Pomanjkanje vozninskega prostora in zapore so učinkovale vsak mesec resnejše. To kaže tudi nazadovanje španske zunanje trgovine. Kljub naraščanju cen je padla vrednost bolinboli, od 566 milijonov peset v prvem četrtletju 1918. Nazadovanje transportov je razumeti prav tako iz pomanjkanja prevoznega prostora kakor iz neprimernega naraščanja vozninskih cen, kar je dopuščalo pošiljanje najbolj zaželenega, ne pod zaporo spadajočega blaga. Izločenih od prevažanja je bilo tedaj mnogo predmetov sploh. Tako izdatna dobičkanost španskega gospodarskega življenja tekom dveh let je tedaj dvomljive vrednosti. Možnost dobička na svetovnem trgu nazaduje, težave v notranjosti pa naraščajo. Vrhutega je opažati nazadovanje pri dohodkih žetve izza leta 1917. in pomanjkanje gnojil, kar zopet vpliva na zvišanje živilskih cen. Pojavljajo se nemiri radi živil, katere smatra ne brez vzroka španska vlada za resne.

Iz teh dejstev je umevno razpoloženje na Španskem, katero pač za Nemčijo ne more biti na noben način vseeno, kakor kažejo razprave, in ki se ne da omalovaževati.

Grof Burian o miru.

Početkoma tega tedna so prišli na Dunaj nemški časniki. Dunajska zveza časnika jim je priredila

slavnostno večerjo, pri kateri je najprej govoril nemški poslanik, potem pa še avstrijski zunanji minister grof Burian, ki je poveljeval zasluge časopisja v svetovni vojni. Čitatelji niso prav nič radovedni, kako je to nalogo absolvirati, toda Burian je govoril tudi o miru ob tej priliki. Izvajal je:

»Trenutek je resen. Ista skrb nas mori, a mi ne obupujemo. Prepričali se bode pri nas, da stojimo brez strahu, a tudi brez prevzetnosti v svojem obrambnem boju. Odklanjamo pa vsako odgovornost za njegovo brezplodno nadaljevanje, ki so nam ga vsilili sovražniki na tako zločinski način.

Nobena stranka ne more biti pred koncem gotova, kako bo vojna potekla. Od nobene stranke pa se tudi ne da pričakovati, da se bo odrekla možnosti vojaške zmage. Ali to je gotovo, da bo preteklo še strašno mnogo krvi in da bo razdejanih še neizmerno dragocenih dobrin na naši izmučeni zemlji, preden bo dosežen konec z vojaškim porazom enega ali drugega nasprotnika, ako je to danes sploh še mogoče. In vprašati se moramo, ali ne pomenja zločina nad človeštvom že sama misel, da bi čisto podrli, kar je ustvarila zgodovina in kar je tu in tam res potrebno, a tudi zmožno reforme in izboljšanja. Paradiz bodočnosti, ki naj bi ga vstvarili na teh razvalinah, ima ravno to veliko napako, da bi zahteval mnogo preveč žrtve. Preštejmo dosedanje in mislimo na bodoče hekatombe te vojne, in vprašajmo se, ali je opravičljivo zahtevati za tako ceno vojne cilje, ki naj uveljavijo načela pravičnosti, ne da bi prej pomislili, ali ne bi bilo mogoče na podlagi teh načel doseči sporazum tudi brez nadaljevanja tega brezsmiselnega uničevanja. Ne morem si misliti, da bi mogli naši nasprotniki, tudi če so še tako prepričani o končni zmagi, opravičevati pred svojo vestjo in pred svojimi narodi nadaljne neizmerne žrtve in napore, samo da bi prodrli s svojimi principi, ki pa niso njihov monopol, ali da bi po svoje uredili notranje zadeve drugih narodov, ki lahko opravijo to tudi sami.

Nehvaležna naloga za nas bi bila, ako bi hoteli vepiti tudi nasprotniku spoznanje, do katerega smo prišli sami. Sovražna zveza se pa prav lahko prepriča, samo ako hoče, da ne bo naletela med nami na odpor v nobenem vprašanju človečnosti in pravičnosti v bodočih medsebojnih narodnih zvezah. Spoznala bo, da čutimo tudi mi potrebo po enakem razvoju, da pa smo ravno tako trdno odločeni, se boriti tudi naprej za naše utemeljene pravice. Naši nasprotniki naj nam dajo samo priliko, da pretehtamo in se porazgovorimo o vsem, kar nas danes še loči v mirnem in stvarnem pogovoru — po mojem mnenju bi bil mogoč, v kakršnikoli obliki že, direkten in informativen razgovor, ki bi še davno ne pomenjal mirovnih pogajanj — in prepričan sem, da bi kmalu ne bilo treba nadaljnega boja, da bi se sovražni narodi približali.

Moj namen ni, da bi Vas varal z neutemeljenimi mirovnimi nadami v trenutku, ko pretresa vojna mrzlica še

LISTEK.

Rdeči sarafan.

Poljski spisal Mihael Czajkowski.

(Dalje.)

Vsaka njena beseda je bila tako mična in neprisiljena, kakor njeni nasmehljaji. Tako mi je bilo, kot da bi bila že stara znanca!

Dasi me je tako zelo mikalo, se vendar nisem upal vprašati jo za njeno ime in stanovanje, ker sem se bal, da bi jo s tem ne spravil v zadrego. Vendar mi je še vedno donelo na uho, kar sem slišal pred valčkom od onih mladih gospodov.

Šele po mazurki sem zvedel od svojega znanca, da se zove Pavlina pl. Kagorska, hči vdove, katere mož je bil zaradi ran, dobljenih pred nekaj leti pri Szezekocini, umrlil zastavonoša, da stanujejo v Jampolu, kjer ima njena mati majhno posestvo s tremi kmeti in da vsa družina obstoja iz nje, starejše vedno bolehné sestre in brata, ki služi v poljski legiji.

Njen oče je služil v vojsstvu Tadeja Kosciuszka in ravno takrat tudi grof Dr... Zato je tudi gospa grofica zaščitnica te ne ravno premožne družine.

Takoj sem se predstavil Pavlinini materi in jo prosil za dovoljenje, da bi jih smel obiskati v njihovi hiši.

Gospa je uljudno dovolila moji želji. Iz potez na obrazu sem ji bral razven hvaležnosti za moje njenemu ponosu laskajoče zanimanje tudi skrb, da so vsa ta zanimanja od strani iz tujine vrnivšega se mladega moža, ki po njenem mnenju nikakor ni nepokvarjen, le nevarne zanjke za mlado nepokvarjeno deviško srce.

Skoro cel večer mi ni bilo nikdar prav, če je Pavlina plesala s kom drugim.

Tesnost je napolnjevala moje srce, kolikorkrat sem videl, da ne objema moja roka tepe plesalko. In v prvem hipu sem gojil hudo jezo napram vsakomur, ki se je upal prositi jo za ples.

Ko pa je vrsta prišla zopet name, sta tesnost in jeza zginili v trenutku in jaz sem bil zopet srečen in vesel kot prej.

Pred odhodom sem peljal Pavlino in njeno mater k vozu, jima zavil noge in ju prosil, da naj pazite, da se v jutranjem vetru ne prehladita.

Skratka, jaz sem tako skrbel zanj, kot bi bila že moja. Neprehema sem jima klical v pozdrav in dolgo je še sledil moj pogled trovprežnemu vozu, ki je odpehjal mojim očem, ne pa moji duši, krasno vilo.

Da bi vama orisal vsa čustva, ki jih je vzbudil v meni Pavlinin pogled, zato mi manjka besed.

Tedaj sem bil star osemnajst let in pol: fantazije, imel sem plamtečo mladeniško dušo in po ljubezni hrepeneče srce.

Od onega večera sem ljubil Pavlino, kakor človek sploh more ljubiti. O njej sem govoril podnevu, o njej sanjal ponoči.

Niti grajanja baronova, niti sestrina zbadanja, niti mračno molčanje očeta ni tedaj obvladalo moje strasti, pač pa jo je netilo, da je gorela s tem čistejšim plamenom.

Čez nekaj dni sem se peljal v Jampol, seveda naravnost h gospej Kagorski.

Kako mi je bilo srce, ko sem se bližal skromnemu bivališču. Tako srečen sem bil, a vendar mi je bilo tako tesno pri srcu.

Nič več se ne spominjam, kaj sem govoril pri vstopu; toliko vem, da tega ne, kar sem sklenil med potjo.

Gospa Kagorska me je dvorljivo sprejela, a častipolno in ne z ono prijazno zaželenostjo, kakor delajo matere za možitev godnih hčer.

V hiši je bilo vse popolnoma enostavno brez vsakega razkošja, a vse okusno in izvenredno lično.

(Dalje prih.)

ves svet. Moral pa sem govoriti z Vami o miru, ker ga vsi pošteno hočemo in odkrito želimo in ker smo prepričani, da je tudi v sovražnih deželah od dne do dne višje število onih, ki mislijo nam enako. Mi hočemo po svojih močeh pripomoči k medsebojnemu sporazumu in odpirati s spravljivostjo pota od njega. Dokler pa bo treba, bomo vztrajali odločno in zvesto v skupni obrambi.»

Vse to torej, kar je Burian povedal, je pravcati Burian! Gre predvsem za to, da zbudimo zaupanje pri narodih v nasprotnih deželah, da hočemo res »novi svetovni red«, da smo za zvezo narodov, za razoroženje, za svetovno razsodišče iz popolnega prepričanja in brez tajnega pridržka. Toda grof Burian ni govoril tako. Zadnjič je delal »poklone človečanstvu«, sedaj pa je govoril o »bodočem raj«. Tako pač ne govori resnoben človek, tako govore sanjači in blebatači o konkretnih in praktičnih predlogih, ki se imajo uresničiti in dati podlago novi svetovni družbi narodov. Kar vidi se iz njegovega govora, kako težko gre demokratična misel v glavo njemu in vsem onim, ki tvorijo takozvano vojno stranko. Ne verujemo, da bi menili gospodje na Dunaju, da bodo narode onostran strelskih zakopov na tak način pregovorili; zakaj le prevečkrat so že doživeli razočaranje. Le dejanjem bi verovali tam kakor tudi na tej strani.

Pokažite v Nemčiji, da je odpravljena vojaško birokratična vlada in nadomeščena s parlamentarno odgovorno vlado! Pokažite v Avstriji s tem, da rešite jugoslovansko vprašanje, katero je zanimalo to svetovno vojno, v demokratičnem zmislu, v zmislu samoodločevanja narodov; pripravite v monarhiji narodom prijetno domovljanje! Pokažite to voljo dejansko! Taka dejanja bi šele utegnili prepričati narode o resnosti in uvidebi bi, da teh načel osrednjim državam ni treba usiliti z orožno silo. Prepričani smo, da bi narodi tako delo podpirali in pospeševali. S samimi besedami, ki se sklicujejo le na to, kar bi mogli sami storiti, pa ne storimo, ter povrhu še na nepravem mestu (ne v delegacijah) tudi sam Burian, če jih ubere še tako verjetno, ne bo z njimi vplival prav nič. Besed in obljub so čuli narodi že dovolj! Sedaj je čas dejanj!

Koroška konferenca.

Jugoslovanska socialno demokratična stranka sklicuje na nedeljo, dne 15. septembra t. l. konferenco koroških slovenskih socialnih demokratov v Celovcu. Dosej so bile vezi koroških slovenskih socialnih demokratov z nami prerahle. Ob volitvah v državni zbor smo pač šli v slovenski koroški okraj ter napravili par shodov. Leta 1911. je prejel naš kandidat sodrug Ignacij Sitter iz Trbovelj v tem okraju 1546 glasov. Naši strokovničarji hodijo sicer večkrat med rudarje v Lješe, Možico in Črno ter so tam tudi ustanovili strokovne organizacije — naši zadrugarji so bili večkrat v Borovljah; — politična stranka naša pa je organizatorno povsem zanemarila slovensko Koroško! Zato je vsega priznanja vredno dejstvo, da se začne tudi politično življenje jugoslovanske socialno demokratične stranke na slovenskem Koroškem!

Z ozirom na nedeljsko konferenco bo dobro in prav, če pogledamo: kako je v narodnostnem oziru na Koroškem.

Doslej je tu politično socialno demokratično delo vršila deželna nemška socialno demokratična stranka. Ne bo odveč, če se ozremo na njeno poročilo, ki ga je priobčil deželni zaupnik stranke, državni poslanec Florian Gröger, dne 1. septembra t. l. v graškem »Arbeiterwille« za deželno konferenco nemške socialno demokratične stranke v Celovcu, ki bo dne 22. septembra t. l.

Nemška socialno demokratična stranka je štela dne 30. junija 1918 organiziranih sodrugov:

v Celovcu - mesto	93
v Celovcu okolici	92
v Borovljah	26 (1)
v Št. Vidu - Feldkirchen	950
v Velikovecu	64
v Wolfsbergu	100
v Beljaku	226
v Spitalu	362
v Št. Mohorju	110
skupaj	2023

Zenska organizacija je imela 30. junija 1918 članic:

v Celovcu	142
v Beljaku	680
v Št. Vidu	144
v Wolfsbergu	75
v Ebersteinu	169
v Spitalu	74
v Borovljah	43
skupaj	1429

Koroško šteje po statistiki leta 1900 (one iz l. 1910. nimam pri roki — ali ni veliko razlike) 360.800 prebivalcev, od teh je po občevalnem jeziku bilo napravljanih 269.960 za Nemce, 90.495 za Slovence in 345 drugih. Poleg mesta Celovca, ki ima svoj lasten statut, je še 7 okrajnih glavarstev. Po statistiki je pretežno slovenski le politični okraj Velikovec, drugi politični okraji pa so po večini nemški.

Statistika iz leta 1900. pravi:

Pol. okraj	Nemcev	Slovencev
Celovec	21.503	1.671
Sv. Mohor	13.512	4.460
Celovec okolica	44.028	20.969
Pittal	44.820	1
St. Veit	52.057	90
Beljak	42.586	21.129
Velikovec	9.994	40.877
Wolfsberg	41.460	1.298

Ako pogledamo v posamezne sodne okraje, vidimo sledečo sliko:

Sodni okraj	Slovencev	Nemcev
Sv. Mohor	5.725	4.460
Borovlje	7.990	2.805
Celovec	12.886	21.571
Podklošter	5.264	2.404
Rožek	7.414	1.060
Trbiž	2.105	4.944
Beljak	6.337	25.880
Pliberk	16.668	3.184
Doberlaves	8.985	695
Železna Kapla	4.008	750
Velikovec	11.266	5.365
St. Paul	1.291	11.690

Za našo jugoslovansko socialno demokratično stranko tedaj dovolj dela! Iz poročila nemške socialno demokratične stranke je razvidno, da ta v pretežno slovenskih okrajih ne more nikamor z organizacijo sodrugov. V velikovškem političnem okraju imajo nemški sodrugi politično organiziranih — 64 — v tem političnem okraju so sodni okraji Pliberk, Doberlaves, Železna kaplja in Velikovec. Tu je največ delavcev, ker v sodnem okraju Pliberk so Možice, Lješe, Črna, Prevalje itd. Sedaj dela le v revirju Možice-Črna nad 1300 slovenskih rudarjev. Slovencev je v tem političnem okraju 4- do 5krat več kot Nemcev. Ali pa — Borovlje! V celnem sodnem okraju Borovlje šteje nemška socialno demokratična stranka 26 organiziranih v politični stranki! V celovski okolici pa — 92! Naravno, ker tu je polje za jugoslovansko socialno demokratično stranko!!

Konferenca v Celovcu mora izvršiti poverjeno ji nalogo. Ustanoviti mora deželno organizacijo jugoslovanske socialno demokratične stranke ter v vsakem kraju, kjer žive Slovenci, ustanoviti politično organizacijo jugoslovanske socialno demokratične stranke ter razširiti naš dnevnik »Naprej«. Nemški sodrugi so razširili »Arbeiterwille« prav zelo, tako n. pr. so v Borovljah 104 naročniki vsak dan; samo za nedeljsko število ka jih je 208, v Celovcu in okolici vsak dan 425, v nedeljo 680 — celo v Črni je 10 dnevnikov »Arbeiterwille«, v Velikovecu 15, v Pliberku 33, v Št. Mohorju 45 itd.

Sodrugi na Koroškem! Obilo dela Vas čaka! Korajžno zavijajte rokave! Ne plašite se ničesar in ustvarite na Koroškem trdno socialno demokratično organizacijo slovenskih trpinov, ki bo roko ob roki z nemškimi sodrugi vršila svojo veliko nalogo!

Verus.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 11. septembra. Uradno se razglasa: Na visoki planoti asijski sta se izjalovila dva sovražna poizvedovalna poskusa. V ozemlju Asolone se je bilo Italijanom posrečilo, vdreti v naše črte, a protinapad 99. pešpolka jih je vrgel zopet ven. Ob Piavi živahnejše bojno delovanje.

Boji ob Hindenburgovi črti.

Berlin, 11. septembra. (Uradno.) Južno Yperna in severno kanala La Bassée smo odbili angleške napade ter vjeli znatno število sovražnikov. Južno ceste Peronne=Cambrai so dovedli obojeleni napadi Angležev zopet do silnih bojev južno Grouzeaucourta in okrog Epechy. Na posameznih mestih je dosegel sovražnik naše prednje črte. V protisunko smo ga zavrnili. 300 ujetnikov je ostalo v naših rokah. Delni napadi Francozov, ki so po artiljerijski pripravi sledili ob obeh straneh ceste Ham=St. Quentin, so bili zavrnjeni. Krajevni boji severno Ailette. Med Ailetto in Aisno se je stopnjeval topniški ogenj popoldne zopet do velike silovitosti. Zvečer je navalil z močnimi napadi. Izjalovili so se pred našimi črtami.

Berlin, 11. septembra zvečer. Na bojnih frontah miren dan.

Premirje po zimi.

Hag, 11. septembra Iz holandskih diplomatskih krogov se poroča, da se za prihodnjo zimo med vojskujočimi se strankami sklene najbrže premirje.

Vesti iz Rusije.

Naši vojni ujetniki v Sibiriji. Dunaj, 11. septembra. Vojno ministrstvo razglasa naslednje: Ker je sibirski Rusija odrezana po ententinih in češko-slovaških četah od Rusije, so avstro-ogrski vojni ujetniki prisiljeni ostati v Sibiriji; avstro-ogrske vojni-ujetniške komisije so vsled tega pri svojem delu zelo ovirane. Vojno ministrstvo je naprosilo dansko vlado, da prevzame v tistih krajih,

kjer lastni organi ne morejo vršiti svoje naloge, varstvo avstro-ogrskih vojni ujetnikov in internancev. Danska vlada je izjavila, da blagohotno ustreže tej želji. Danski poslanik, kapitan Cramer, čigar uspešno delovanje v pri-log turkestanskih vojni ujetnikov, je znano, je bil poslan v Irkutsk kot ministrski rezident. Dansko poslanstvo v Petrogradu je interveniralo v teh zadevah pri sibirskih vladah v Omsku, Tomsku in Harbinu ter obvestilo ameriško, francosko, angleško in japonsko poslanstvo v Arhangelsku. Izrazila se je tudi želja, naj se zopet začne odpošiljanje vojni invalidov in bolnikov v domovino.

Brzojavna zveza sibirske vlade z Anglijo. London, 10. septembra. Reuterjev urad izve, da je prejel ruski diplomatski poslovodja Nabokov od zunanjega ministra sibirske vlade brzojavko z dne 8. t. m., v kateri se naznača, da je vzpostavljena med angleško in sibirsko vlado neposredna brzojavna zveza. Sibirski zunanji minister v Omsku je pozval Nabokova, da ga stalno obvešča o stališču angleške vlade in angleškega občinstva napram Rusiji in da stopi z njim v oficielne stike.

Aretacija boljševikov v Londonu. »Algemeen Handelsblad« javlja iz Londona, da je aretirala angleška vlada še tri tovariše zastopnika boljševikov, Litvinova, ter jih internirala.

Sovjeti, stoje trdno. London, 11. septembra. »Daily News« javljajo iz Stockholma: Neki Amerikanec, ki je prišel iz Rusije poroča: Ni dvoma, da so sovjeti še edina organizacija, ki imajo v rokah resnično moč, in da se ni pričakovati tak okmalu njih padca.

Bivša ruska carica je sprejela pogoje ruske vlade, se je odpovedala vsej zapuščini po bivšem carju ter ji bo sedaj ruska vlada dovolila, da se odpelje na Španjo, kjer se pripravlja na troške angleške kraljevske rodbine za njen sprejem grad San Sebastian.

Politični pregled.

Skupno posvetovanje slovanskih poslancev. V torek se je vršilo v parlamentu skupno posvetovanje čeških, jugoslovanskih in opozicijskih poljskih poslancev. Določila se je taktika za skupno postopanje v predstojećem parlamentarnem delovanju, zlasti na sejah finančnega odseka.

Grof Czernin za razsodišče. Bivši vnauji minister grof Czernin je v dunajski »Neue Freie Presse« objavil članek, v katerem se zavzema za skorajšnje sklicanje delegacij, za mednarodno razsodišče in za splošno razorožitev. Kakor se poroča, je nameraval grof Czernin te svoje misli razviti v govoru, katerega je hotel imeti povodom podelitve častnega meščanstva dunajskega mesta v mestni hiši na Dunaju, vsled prigovarjanja pa je opustil to svojo namero. Grof Czernin se je odločil z dovoljenjem krone, da te svoje misli razvije v omenjenem časopisu.

Poljedelski minister se brani. Kakor se z Dunaja poroča, bo poljedelski minister grof Sylva Tarouca na današnji seji obnovitvenega odseka poslanske zbornice obširno odgovarjal na napade na poljedelsko ministrstvo zaradi prodaje lesa iz državnih gozdov pri obnovi Galicije, radi česar je bila država oškodovana za 1070 milijonov kron. Grof Sylva Tarouca je bil v tej zadevi sprejet od cesarja v avdijenci.

Poslanec Einspinner odloži mandat. Štajerski državni poslanec Einspinner, ki je zastopal predvsem interese obrtnikov, vsled intrig, ki so se kovalle proti njemu v alpsko-nemških »volksratih«, po razpustu državnega zbora, ne bo več kandidiral. Umakne se baje povsem iz političnega življenja.

Poljski klub za davčne predloge. Iz Krakova se brzojavlja, da je parlamentarna komisija Poljskega kluba sklenila, da bodo glasovali Poljaki v finančnem odseku za vladne davčne predloge.

Nemško vojno vodstvo. Iz Berlina se brzojavno poroča: Šef admiralskega štaba, admiral Scheer, se je s štabom pomorskega vojnega vodstva trajno preselil v nemški veliki glavni stan.

Rusko-nemški mir. Nadaljnja določila rusko-nemške dodatne pogodbe govore o demarkacijskih in mejnih komisijah. Nemčija izjavlja, da se v nobenem oziru ne bo vtikala v razmerje posameznih delov Rusije nasproti državi kot taki in da prizadevanj za odcepitev ne bo ne povzročala, ne podpirala. Glede Estonske in Livonske izjavlja Nemčija, da se odpoveduje državni oblasti nad njima in da se ne bo vtikala v njune notranje razmere. Njena usoda naj se odloči v sporazumu s prebivalstvom. Rusija pa izjavlja, da je zadovoljna s tem, da Nemčija prisluha Georgijo kot samostojno državo. Finančna pogodba končno določa, kakor že omenjeno, da plača Rusija Nemčiji šest milijard mark vojne odškodnine.

Republika Omsk napovedala Nemčiji vojno. Iz Berlina se poroča 9. t. m. Sibirski republika Omsk je napovedala Nemčiji vojno. Vse nemške civilne in vojaške oblasti so bile internirane.

Špansko-nemški spor. Nemški poslanik v Madridu, vojvoda Ratibor, je predvčeršnjim imel dveurno konferenco s španskim ministrskim predsednikom v San Sebastianu. Po tej konferenci je zavladalo v časopisju mirno razpoloženje. »Vossische Zeitung« poroča iz Madrida, da je prekinjenje diplomatskih odnošajev med Špansko in Nemčijo izključeno.

— **Masaryk pride v Evropo.** Nevtralnno časopisje javlja, da se namerava Masaryk vrniti v Evropo in postaviti organizacijo Čeho-Slovakov v evropskih državah na novo podlago, ki je ustvarjena vsled oficijelnega priznanja Čeho-Slovakov s strani ententnih držav.

— **V Braziliji** se je ustanovil velik severo-ameriški sindikat, ki je nakupil važno pomorsko prevozno podjetje in eno najvažnejših osrednjih železnic. Sindikat namerava v korist Združenih držav monopolizirati prevoz kave, mangana in drugih rud in tako v času po vojni dolovati proti nemškemu vplivu.

— **Razne politične vesti.** Berlinska »Tägl. Rundschau« trdi, da bodo izvedli v novembru načrt, popolnoma parlamentarnega ministrstva, v katerem bo sedel tudi vodja nemške socialne demokracije (Scheidemann?). Centrum, posebno znani Erzberger, se poganja zelo za ta načrt, pa tudi naprednjaki in narodni liberalci so za to. Le za socialne demokrate ne vedo, je-li pošljejo svojega zastopnika v ta parlament. — V Nemčiji pripravljajo baje popolnoma demokratizacije države, kar bi bilo znamenje bližajočega se miru. Le da bi postalo to dejstvo! — Grof Mihael Karolyi je, po »Novi Dobi«, konferiral z dunajski mi socialno demokratičnimi politiki. Izjavil je, da more biti po njegovih nazorih mirovna ofenziva osrednjih držav le tedaj uspešna, ko bo vladala v vseh osrednjih državah demokracija. Dokler ne bo tega, ne bo verjela ententa, da bi bila naša mirovna volja resna in govori diplomatov ne bodo pomagali ničesar. — Imetje carja Nikolaja II. je bilo, kakor je znano, v decembru 1917 konfiscirano. Sedaj namerava zahtevati sovjetska vlada od vlade Unije, da ji izplača onih 2,800.000 dolarjev, ki jih ima car vložene v ameriških bankah. — V ameriški armadi je 157.000 črnih Amerikancev. Na francoski fronti se jih bojuje 28.000. — Prireditelj sokolskega izleta v Brnu je častnik boljševiške rdeče armade. V Rusiji se je pridružil boljševikom in postal tako stotnik v rdeči armadi. Imena, ki je »Dél. Dennik«, ki to poroča znano, ne moremo izvedeti iz razumljivih razlogov.

Škandal.

V uradnem listu »Laibacher Zeitung« od 10. septembra t. l. beremo posebno »Kundmachung«, s katero se naznanja seve — po metodi čeških kapitalističnih podjetij — v nemškem jeziku vpis nove češke banke v Ljubljani, in sicer »Pozemkove banke, podružnica v Ljubljani«, kar se po nemško pravi »Bodenbank Filiale in Laibach«.

V dolgi »Kundmachung« beremo: kaj je vse namen te velike banke, ki je bila ustanovljena kot akcijska družba leta 1909, in ki razpolaga z akcijskim kapitalom 14.000.000 kron v 35.000 akcijah po 400 kron. Tudi zveemo, da je v upravnem svetu 13 čeških kapitalistov, med njimi celo kot dvanaesti v vrsti princ Jaroslav Lobkovic, kot deveti pa Emerich Macenauer... Zveemo pa dalje tudi, da sta »Vorstandsmitglieder der Zweigniederlassung in Laibach mit dem Rechte, deren Firma jeder für sich per procura zu zeichnen, JU Dr. Vladimir Ravnihar, Advokat in Laibach, und Ivan Hribar, Generalvertreter der Slavia — beide in Laibach.«

Vprašamo Narodni Svet, če mu je ta »Kundmachung« znana in če pozna gospode: JU. Dr. Vladimir Ravnihar, Advokat in Laibach in Ivan Hribar, Generalvertreter der Slavia — beide in Laibach. Ako sta to: sedanji ljubljanski državni poslanec dr. Vlad. Ravnihar in pa bivši predsednik Ljubljanske kreditne banke Ivan Hribar, potem seve je potreba, da v obrambo »narodne časti« stori Narodni Svet v zmislu svojih pravil potrebne korake.

29. septembra t. l. se bo praznovala desetletnica znanih septemberskih dogodkov. **Septembra 1918, po ustanovnih dneh Narodnega Sveta**, po velikem narodnem slavlju v St. Janžu — eto take »Kundmachung« v ljubljanski »Laibacher Zeitung«. Adamč in Lunder — župan Ivan Hribar je 10. septembra 1918 vpisan v register trgovskih trdk kot »Generalvertreter der Slavia«! Poleg njega pa je državni poslanec mesta Ljubljane...

Češke banke naj prinesejo k nam češko narodno zavest, iskrenost, odkritosrčnost, močatost... »Naprejš« je grajal nedavno »Kundmachung« o Kolinski tovarni in o Industrijski banki... Sedaj je tu nova.

Posl. K. Vanč je nedavno popisoval v brnski »Rovnosti« svoje utise iz Ljubljane, ko se je udeležil ljubljanskih slavnosti. Dejal je, da so mu slovenska dekleta povedala, da znajo dobro nemško, ali nemško ne govore s Slovani... Kako višje stoji ta dekleta kot pa člani upravnega sveta Pozemkove banke v Pragi.

Ljubljanski narodno-napredni volilci pa bodo imeli vzeti v pretres še dejstvo, da je vstopil njih državno-zborski poslanec za vodjo podružnice banke, koje namen je: unbewegliche Güter zu erwerben und sie wieder zu veräußern... Mandat državnozbornskega poslanca ima vendar druge namene.

Narodno-radikalni »Slovenski Narod« na plan! Živimo v dobi Jugoslavije... Boj proti oportunistom in škodljivcem naroda...

Mi smo samo odplunili in rekli: Škandal...

Dnevne vesti.

— Večinoma se šole prično te dni, ljudske, srednje, obrtne in trgovske. Važno je, kam pošiljamo svojo deco,

da bo nje pouk uspešen in koristen za praktično življenje. Upajmo, da bo pouk vsaj letos reden, kar je pač že nujno potrebno. In čudimo se, kako more nekdo izražati »srčno« željo v »Slovenskem Narodu«, kakor se je to zgodilo pred nekaj dnevi, da naj bi bil pouk nerazdeljen in seveda tudi nepopolen. Taka želja je predrzna. Otroci morajo obiskovati šolo, razdeljeni pouk je boljši kot nerazdeljeni. Kar se pa tiče čevljev, obleke, časa, ki ga matere nimajo, je pa treba prijeti za ušesa tiste, ki so krivi, da imajo žene in tudi otroci v tem času toliko nepotrebnih potov in čakanja. Otroci mora biti šola! Nujno bi pač bilo, da bi za otroke napravili po vseh šolah zajtrkovalnice, čeprav proti plačilu, kolikor je to mogoče in nujno; zakaj ob tem gladi, ki ga prenašajo otroci neimovitih slojev sedaj, je pouk silno otežkočen. Kar se pa tiče načina šol, katere naj otroci obiskujejo je v prvi vrsti potrebno, da otroci obiskujejo pouk v materinem jeziku. Zadržalejšo mladino pa je najbolje, če se vpisujejo čimveč v obrtne šole, realke in realne gimnazije, zakaj bodočnost pripada vsekakor obrti in tehniki. Za te zavode bi morale tudi javne korporacije ineti nekaj več zanimanja in ustanoviti dijaške kuhinje in več ustanov. Če računamo na zdrav razvoj napredka v našem gospodarstvu in javnem življenju, potem moramo posvetiti vso svojo pozornost tudi šolstvu, ki to življenje najbolj pospešuje.

— Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani se vrši vpisovanje dne 16. in 17. septembra. V sredo, dne 18. t. m. ob 8. uri zjutraj se prično sprejemni izpiti v višjo obrtno šolo. Letos bodo otvorjeni naslednji oddelki: Višja stavbna šola, višja meh.-tehn. šola, strokovna šola za lesno in kameno kiparstvo, javna risarska in modelirska šola, ženska obrtna šola. Ostali oddelki zavoda ostanejo za zdaj še zaprti. Vhod v šolske prestore in do ravnateljske pisarne je od 16. t. m. dalje zopet pri glavnih vratih na Nadvojvode Evgena cesti.

— **Otvoritev slovenskega gledališča v Ljubljani** se preloži zaradi največ tehničnih težkoč na začetek oktobra. Kot otvoritveni predstavi se bosta igrali Finžgarjev »Divji lovec« in Smetanova »Prodana nevesta«. »Našo kri« je vlada prepovedala.

— **Odpust petdeset- in devedesetletnih.** Ker naredba po § 14. glede razširitve črnovojniške dolžnosti na letnike od 42. do 50. leta na predlog socialnih demokratov in drugih strank ne bo odobrena, je izšel ukaz, da se odpusti zadnje tri letnike, to je 51., 50. in 49. letnike. Najstarejši letnik je že doma; 49-letniki pa se odpuste v času od 15. septembra do 31. decembra t. l.

— **Reforme v poštnem prometu.** Poštno ravnateljstvo je izvedlo, kakor beremo v uradnem listu, temeljite reforme v poštnem prometu, s čimer se znatno pospeši poštna, brzojavna in telefonska služba. Uredi se tudi telefonska pošta.

— **Iz kronike o bedi.** Dne 7. t. m. št. 204 »Naprejš« piše in napada nekdo pod tem naslovom nadzornika g. Lavtežarja, da je on oviral in zavlačeval razdelitev masti. Gospod dopisnik je bil slabo poučen o tej stvari. Nadzornik g. Lavtežar ni nič kriv zavlačevanja, krive so vse druge različne razmere, katere so mi podpisancu dobro znane. Gospod nadzornik se je veliko trudil in imel mnogo potov, zato smo mu tudi vsi vpokojenci prav hvaležni in se mu še nadalje priporočamo za njegovo blago nam naklonjenost. Da je deželni odbor določil dati mast le domačemu učiteljstvu, seveda to ni bilo prav onim, ki stoji izven vrst kranjskih vpokojencev in zato bi ne bilo treba še nikakega maščevanja. — S. Punčah. — Priporočila uredništva: Morda res ne zadeva tu posebna krivda g. nadzornika direktno. Vsekakor je pa treba okreati ravnanje z aktivnim in vpokojenim učiteljstvom. Kdor je kriv je kriv, deželni odbor ali tudi posamezne osebe, ki niso v pravem času zastavile vsega vpliva, da bi se potrebnim pomagalo. Že malomarnost je v teh razmerah vredna vse obsodbe.

— **S palico jih je gonil v cerkev.** Iz Gor nad Idrijo nam poročajo: Kakor po navadi, prišlo je tudi v nedeljo več fantov k maši. Ker so posedli po zidu na pokopališču in niso šli takoj v cerkev, je prišel iz cerkve najbrže na ukaz župnika Franc Hladnik, po domače mežnarček, s palico v roki ter začel udrihati po enem izmed njih. Da bi se znanemu pijančku mežnarčku kaj ne pripetilo, je prišlo za njim tudi več drugih starih možakarjev, ki so bili navidezno pripravljeni stopiti s fanti v eventualno borbo. Le treznosti fantov se ima nasilnež in kolegi zahvaliti, da se ni pripetilo kaj hujšega. Da nam pa pišanci, če tudi na ukaz župnika ne bodo s silo utrjevali vere, za to že garantiramo.

— **Predavanje dr. Ivana Prijatelja,** ki se je vršilo v tržaškem »Ljudskem odru« v torek, je uspelo v vseh ozi-rih najsijajneje. Dvorana je bila polna poslušalcev, ki so sledili s hvaležnostjo izvajanjem prikupljivega predavanja. Kot predmet temu predavanju si je izbral dr. Prijatelj nalogo, da nam pokaže žarko trojico glasnikov mladostlovske kulture Levstika, Jurčiča in Stritarja, da nam pokaže skozi ključavnico del zgodovine iz postanka mlade slovenske literature in viharinih duševnih in življenskih bojov med zastopniki stare in mlade smeri v početkih našega kulturnega razvoja v šestdesetih in sedemdesetih letih. Ej, kakšna križeva pot naših kulturnih delavcev od Stritarja, ki zbira okolo sebe z apostolsko vnemo mlade literate in pesnike, jih bodri in uči, pa do zmage lepe, čiste umetnosti, ki ne pozna ponižanja in se ne boji greha,

ker ga ne vsebuje. Koliko zatajevanja, koliko požrtvovalnosti čiste in nesebične, preden bo zažarela nad slovenskim narodom topla svetloba iz src izvirajoče pa v srca in duše segajoče kulture, ki bo narod dvignila do sebe, mu zbudila samozavest in hrepenenje po višjem, lepšem in boljšem življenju in po svobodi. Danes je narod vstal in ve, kaj hoče. Da je vstal, moramo biti hvaležni vsem, a v prvi vrsti prvim glasnikom naše mladostlovske kulture, ki so za narod požrtvovalno in nesebično delali, ki so mu ustvarjali ono duševno hrano, brez katere ni hrepenenja, ni samozvesti, ni življenja. Samo po sebi se razume, da je žel predavatelj za lepa izvajanja pristrčno hvalo resnično hvaležnega občinstva.

— **C. kr. slovenska gimnazija v Gorici** prične svoj redni pouk meseca oktobra. Učenci naj se prijavijo ravnateljstvu tekom meseca septembra. Kakor poročajo, se bo vzdrževal iz državnih pomočkov za goriške gimnazije in učiteljskišnike »Dijaški konvikt«.

— **Nova »pametna« odredba.** Dunajski uradni list priobčuje odredbo dunajske policije, s katero je razprodaja in razširjanje znanih razglednic s sliko dr. Korošca, prepovedano. — Zdaj pa že vemo, kje smo in kam pridemo: Boje se že slik!

— **Dva vagona vžgalic zaplenjenih.** Iz Prage poročajo: Vojaška policija je odredila v stanovanju gališkega begunca Ranča hišno preiskavo in našla tam 114 zabojev vžgalic. Seveda je te vžgalice — bilo jih je za dva vagona — zaplenila.

— **Požar.** Dne 7. t. m. je zgorel Rudolfu Fajdigi pri Novi Stitji skedenj in kozolec, poln krme in neomlačenega ovsu. Zgorelo je tudi gospodarsko poslopje. Škoda je cenjena nad 20.000 kron. Zavarovano je bilo nizko. Za mnogobrojno družino zelo hud udarec. Na sumu so neki tuji, ki so še prejšnjo noč v skednju prenočili.

— **Koncentracija vojaških podpornih fondov.** Vojno ministrstvo je zapričelo akcijo, s katero hoče osredotočiti vse vojaške podporne fonde, ki jih vzdržujejo sedaj posamezni polki, dalje častniški fond, soški fond za invalide, vdove in sirote soške armade, v »Vojnooskrbovalni zaklad cesarja in kralja Karla« na Dunaju.

— **Promet z Bukovino.** Glasom vladne odredbe se razveljavijo omejitve prometa zasebnih zavrtkov z Bukovino.

— **Novo poštne znamke.** O priliki povišanja poštних pristojbin, ki je stopilo v veljavo s 1. septembrom 1918, se je zdalo več vrst novih poštних vrednostnic.

— **10.000 kron za slovensko gledališče v Ljubljani.** Nekemu zagrebškemu kulturnemu društvu je poslal Dalmatince Mešić 10.000 kron kot prispevek slovenskemu gledališču v Ljubljani.

— **Predavanje »Akademije« v Ljubljani.** Včeraj je otvorila »Akademija« sezono predavanj za leto 1918/19. Dunajski slavist dr. Ivan Prijatelj je govoril o »Levstiku, Jurčiču in Stritarju kot glasnikov mladostlovske kulture«. Občinstvo je obširno, temeljito in zanimivo predavanje pazno zasledovalo. Pred njim je razgrinjal predavatelj, najboljši poznavalec naše literarne in politične zgodovine, kulturne pričetke in z njimi zvezane težkoče v boju za lepo slovensko knjigo in prosveto. Velika dyorana »Narodna doma« pa ni pripravna za predavanja, ker vsled svoje strukture kar požira glasove, tako da prihajajo do poslušalcev le še slabi odmevi besed. Tudi je predavatelj prehitro govoril. Predavanje je bilo številno obiskano.

— **Ameriško zlato v Švici.** Ameriške banke so nakazale švicarski Narodni banki 20 milijonov dolarjev, kar je okoli 100 milijonov frankov v zlatu z namenom, da se nakupijo v Švici ententne devize in se na ta način dvigne kurz ententnih papirjev.

— **Novi poenostavljeni ruski pravopis.** Ruska sovjetska vlada je uvedla nov-ruski pravopis. Dosedanji je bil silno nepraktičen, ker se je na pr. pisalo mnogo črk, ki se sploh niso izgovarjale. Novi ruski pravopis temelji na podlagi fonetične izgovarjave.

Iz stranke.

Okrajna konferenca za idrijsko-logaški politični okraj se bo vršila v nedeljo, dne 29. septembra t. l. ob 9. dopoldne v salonu gosp. Kuncu v Logatcu z dnevnim redom:

1. Poročilo o stanju socialističnih organizacij: a) politične in gospodarske, poroča sodrug I. Straus; b) strokovne, poroča sodrug P. Treven; c) izobraževalne, poroča sodrug A. Bajt.
2. Organizacija in taktika, poroča sodr. Petejan.
3. Politični položaj, poroča sodrug Ant. Kristan.
4. Tisk, poroča sodrug Petejan.
5. Stanje občinskih aprovizacij, poroča sodrug I. Straus.
6. Slučajnosti.

Na konferenco naj pošljejo brez omejitve števila delegate vse socialistične organizacije, strokovne, politične, gospodarske in izobraževalne. Gosti, ki se želijo udeležiti konference, naj se pismeno ali ustno priglasijo pri ravnateljstvu »Občnega konsumnega društva« v Idriji. To velja tudi za vse organizacije. Ker bo na tej konferenci dana prilika, obravnavati tudi o aprovizacijskih razmerah v okraju, se pričakuje udeležbe naših sodrugov in somišljenikov iz vseh občin.

Zadnje vesti.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 11. septembra. Finančni odsek poslanske zbornice je danes nadaljeval razpravo o davčnih predlogih ter je bila predloga o davku na premož z 20 glasovi proti 17 glasovom sprejeta v tretjem čitanju. V zbornici bo o tej predlogi poročal poslanec Kraft. Nadalje je odsek z 21 glasovi proti 16 glasovom odobril davek za porabo sladkorja ter pričel potem razpravo o vinskem davku. Proti davku na premož in sladkor so glasovali socialni demokrati in slovanske stranke, razun Poljakov. Sprejeta je bila resolucija poslanca Siegla, naj se vlada pozove, da monopolizira veliko trgovino s sladkorjem, premožom, železom, špiritom in žitom. — V komisiji za vojno gospodarstvo je bilo v razpravi poročilo o centrali za usnje in kože. Letni promet te centrale bo znašal približno 500 milijonov kron. Centrali so očitali velike nedostatke, katere naj vlada odpravi. Poslanec Einspinner je zlasti grajal kakovost čevljev ter odločno zahteval odpomoč. Tudi kvaliteta usnja je tako slaba, da je došlo na pristojna mesta nebroj pritožb. Treba je ostre kontrole strojarjev in tovarnarjev. Prokurist Lowy je zahteval, naj se centrala podpravi.

Dunaj, 11. septembra. V parlamentarnih krogih zatrjujejo, da bo z ozirom na okolnost, da gredo posvetovanja v finančnem odseku hitro od rok, sklicana plenarna seja poslanske zbornice že v najkrajšem času.

Hussarek nemškim časnikarjem.

Dunaj, 11. septembra. Zastopniki nemškega časopisa so bili danes povabljeni pri ministrskem predsedniku baronu Hussareku. V svojem pozdravnem govoru je ministrski predsednik povdarjal, da naše države niso vedno pravilno cenili v javnosti. Res je — je rekel minister — da smo doživeli mnogo poskusov ščuvanja, toda mirno lahko rečem, da je moč avstrijske misli tako silna, da premaga lahko vse »šlagerje« in da bo zdravo državno telo samo odstranilo vse strupene snovi. Sovražniki ne prestando govore o zatiranju narodnosti v Avstriji in o potrebi, da se narodnosti osvobodijo v imenu pravice. Kakšno pa je to zatiranje? Ali je kje kakšna država, ki bi v svoji ustavi tako jasno precizirala enakopravnost narodov, kakor je pri nas v paragrafu 19. osnovnega zakona? (Minister je očitno prezrl, da so določila § 19. ostala, žal, le na papirju. Op. uredništva). Ta enakopravnost je zavarovana po najvišjem sodišču. Čehi n. pr. stoje na višku kulture. A tudi za manjše narode skrbi državna uprava. Gotovo se bo naša ustava v bodočnosti že izpremenila in bo še bolj povdarjala narodnostni moment. Ostala pa bota dva mejnika: spoštovanje pravic in ustave ograde krone in varstvo državne enotnosti. Tudi prenovljena Avstrija bo enotna Avstrija. To povdarjam kot šef avstrijske vlade. Zveza z Nemčijo je stvar našega srčnega čuvstvanja.

Veleizdajniški proces v Kotoru.

Dunaj, 11. septembra. Češki državni poslanci dr. Soukup, Stanek in Tusar so posredovali danes pri vojnem ministru, naj bi se obravnava proti 300 slovenskim in 90 češkim mornarjem iz Kotora premestila v Pulj ali v Trst. V Kotoru so bili doslej ustreljeni 3 slovenski in 1 češki vojak vojne mornarice.

Delavnice za popravo obleke.

Dunaj, 11. septembra. V vojnogospodarskem odseku je danes vladni zastopnik sekcijski svetnik dr. vitez Biella naznanil, da bo trgovinski minister s posebno naredbo odredil, da se ustanove v vseh kronovinah delavnice za popravo obleke.

Za industrijsko delavstvo.

Dunaj, 11. septembra. V merodajnih industrijskih krogih se vrši akcija za preskrbo industrijskega delavstva z obleko, čevlji in perilom.

Socialisti in mirovno delo.

Berlin, 11. septembra. »Lokalanzeiger« javlja iz Zeneve: Francoski vladni krogi smatrajo sklepe škandinske interparlamentarne konference za brezpomembne. Okolica Clemenceaujeva je prepričana, na bo sprejela londonska delavska konferenca Gompersov vojni program kljub odpovedi italijanskih socialistov.

Ob Hindenburgovi črti.

Bern, 11. septembra. Francosko časopisje soglasno povdarja, da so obrambne naprave ob Hindenburgovi črti silno pomnožene in trdno zgrajene. Širna ozemlja, zlasti pri Cambrai, so pod vodo. »Temps« poroča, da so jezovi Severnega kanala zaprti, reka Scarpe zagrajena ter ustvarjena široka nepristopna zona. Poraba tankov je vsled preplave izključena. »Journal des Debats« konstatuje, da je umikanje nemških čet končano. Pripravljajo se težki boji ob Hindenburgovi črti.

Pruska volilna reforma.

Berlin, 11. septembra. Državni kancler grof Hertling je konferiral s propagatorji reforme volilne pravice dr. Friedbergom in Drewsom. Povdarjal je, da se gospodarska zbornica nagiblje h kompromisu, ki za socialne demokrate ni sprejemljiv. Socialistična stranka je objavila oklice, ki se odločno zavaruje proti zavlačevanju reforme

s strani gosposke zbornice ter zahteva takojšnje sklicanje državnega zbora.

Dodatne pogodbe ali obsolutizem.

Takozvane dodatne pogodbe med Nemčijo in Rusijo so ratificirane in izmenjane, ne da bi se vprašalo ali obvestilo o tem nemški rajstag! Berlinski »Vorwärts« protestira proti takemu ravnanju, za katero so se izrekli voditelji nemških strank zadovoljne, kar najodločneje. Med drugim pravi: »Vse kaže, da naša diplomacija še vedno meni, da ji je dovoljeno barantati in ukrepati ne oziraje se na prebivalstvo. Omenjeno pogodbo so sklenili kar preko glav prizadetega prebivalstva, pa tudi preko glav prizadetih obmejnih narodov. Dasi je boljševeška vlada tej pogodbi pritrdila, je vendar jasno, da bodo igrale dodatne pogodbe, še bolj kot brestlitovska pogodba, za poznejše nemškoruske odnose prav nesrečno vlogo. K temu se pridružuje še z Nemčijo nezadovoljna vrsta obmejnih narodov. Ako hoče dobiti nemška politika naše priznanje, tedaj mora predvsem opustiti načelo, da bi vladala preko glav narodov. V dodatnih pogodbah se je zgodilo še manj kot v brestlitovskem miru. Ni nam treba omenjati, da je pri nas v Avstriji še slabše v tem oziru. Avstroogrška vlada je ratificirala brestlitovski mir, predno ga je predložila avstrijskemu parlamentu.

Medzavezniška socialistična konferenca.

London, 9. septembra. Reuterjev urad poroča: Dasiravno smejo vložiti organizacije, ki bodo zastopane dne 17., 18. in 19. septembra na medzavezniškem kongresu, svoje pripombe, se vendar ne pričakuje, da bo spremenjen memorandum glede vojnih ciljev, sprejet na februarški konferenci. Evropski zastopniki bodo vzeli to spomenico nedvomno za podlago svojih razgovorov, toda Amerikanci bodo vložili brzokone lastne predloge. Kolikor je znano, se uradni socialisti Italije konference ne bodo udeležili in negotovo je, ako bodo prisotni štirje ruski socialni revolucionarji, ki se nahajajo še v Skandinaviji.

Pred mirovnimi pogajanjmi?

Berlin, 11. septembra. V berlinskih diplomatskih krogih se zatrjuje, da se pripravlja akcija za sporazum med vojskujočimi se državami.

Amerikanski delavci se ne pogajajo z Nemci.

London, 11. septembra. Voditelj ameriških delavcev, Gompers, je zastopnikom časopisov izjavil: Ameriški delavci odklanjajo konferenco z Nemci isto tako odločno kakor jaz, dokler vojna ni odločena v našo korist. Dotle naj pogajanja počivajo. Nemci morajo demokratizirati svojo vlado, ker le potem se zamore svetovna demokracija z njimi pogajati. Če se to ne zgodi, se morajo aliranci bojovati dalje, dokler ne uničijo nemškega militarizma. Nobena žrtev ni prevelika. Aliranci morajo vztrajati vsaj na 14. točkah, katere je Wilson označil početkom letošnjega leta.

Prevoz ruskega zlata.

Berlin, 11. septembra. Prva ruska četrtina milijarde je že na poti iz Moskve v Nemčijo. Glasom dodatne pogodbe brestlitovske je zapadla z dne 10. t. m. Vsebuje pa 42.860 kilogramov finega zlata in 90.900.000 rublov bankovcev. V en vagon gre 10.000 kilogramov finega zlata, tako da se prevaža to zlato v štirih vagonih.

Socialnopolitična dodatna pogodba.

Berlin, 11. septembra. Kakor poroča »Vorwärts«, nameravajo skleniti še eno dodatno, socialnopolitično pogodbo k mirovni brestlitovski pogodbi. Vsebinske nove pogodbe naj bi bila vprašanja o delavskem varstvu. S tem se bo odzvala vlada želji rajstaga, ki je v neki resoluciji zahteval, da se uredi pri bodočih mirovni pogodbah tudi mednarodna delavska vprašanja.

Gospodarstvo.

Industrija v vojni. K zadnjim bojem na francoski fronti piše »Arbeiterica«: Fochova strategija ni dosegla nikjer pravega namena. Nikjer se ni posrečilo obkolenje nemških oddelkov. Tem jasneje pa se je pokazala premoč ententinih tehničnih vojnih sredstev. Posebno odločilna je bila ogromna uporaba najnovejšega napadalnega sredstva »tankov«. Tank in ne Fochove strategične zmožnosti vzdržujejo premikovalno vojsko in omogočajo zaveznikom pridobitev novega ozemlja. Ogromno število oklopnih vozov pa ni samo slučajna posledica tehnične nadmoči ententnih držav, temveč je treba upoštevati splošno industrijsko zmožnost. Ko se je leta 1914. začela vojna, so imeli Nemci pred svojimi sovražniki izredno veliko prednost v tem, da so imeli samo oni težko artiljerijo. Toda kako hitro je bila ta razlika izravnana, ko so začele izdelavati težke topove ne samo francoske in angleške, ampak tudi ameriške tovarne! Isto sliko smo videli pozneje v izdelavanju municije in opazujemo v zadnjem letu v izdelavanju zračnih letal, v katerem sovražniki Nemčijo daleč nadkriljujejo. Tragična usoda nemškega naroda je, da je navezan nase ne le v vojaških stvarih, ampak da mora njegova industrija sama izvrševati nalogo, ki jo vrše štiri najnaprednejše industrijske države: Amerika, Anglija in Francija. Te razpolagajo z neomejenimi sirovinami, dočim ne morejo dati Nemčiji njeni zavezniki niti vojaštva niti sirovin. Nasprotno so celo sami navezani na vojsko in na industrijsko pomoč iz Nemčije. To ustvarja tako neenako razmerje med obema nasprotnikoma, kakor ga dosedaj ne pozna zgodovina.

Aprovizacija.

Krušne komisije bodo uradovale v petek, dne 13. septembra od 8. do pol ene ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za kruh, moko in petrolej. Izkaznice za petrolej dobe le stranke in člani vojne zveze, stanujoči v Ljubljani in Spodnji Šiški. Zunanji okraj ne dobe izkaznic za petrolej. Kdo je upravičen do petrolejskih kart je razvidno iz tozadevne notice, ki je bila objavljena v našem listu dne 10. t. m.

Aprovizacija južne železnice. Konsumente se nujno vabi, da pridejo tekom tega tedna po zelate glave in čebulo, kjer naj se naznani množina, katero si vsakdo želi. Na poznejše zahteve se ne bo oziralo.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Peteljan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani

Srbenje
Garje
Lišaj
Kraste

Najzanesljivejše sredstvo proti temu je

PARATOL

domače mazilo,

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno.
Velik lonček K 5; rodbinski lonček K 9. PARATOL-PRAŠEK varuje občutljivo kožo. Škatlja stane K 3.

Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri
Paratol delavnice lekarnarja **Ulmer,**
BUDAPEŠTA VII—11., ROZSA UTCA 21.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg 4/I. — Uradne ure od 8. zjutraj do 2. popoldne. — Ob nedeljah in praznikih blagajna ne uraduje.

Zdravniki gg.:

Dr. Košenina Peter, splošno zdravljenje, ordinira v blagajni od pol 11. do pol 1. opoldne.

Dr. Kraigher Alojzij, splošno zdravljenje, ordinira od 1. do 3. popoldne, Poljanska cesta 18.

Dr. Zajec Ivan, splošno zdravljenje, ordinira od pol 10. do pol 11. dopoldne v blagajni, od 2. do 3. popoldne v Frančiškanski ulici 2.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, in njih svojci vkolikor so opravičeni do zdravniške pomoči, se morajo v vsakem primeru zgledati v pisarni bolniške blagajne, da dobe nakaznico za zdravnika; brez nakaznice ordinirajo zdravniki le v nujnih primerih. Bolniški list, ki ga izpolni zdravnik, mora bolnik takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih ordinirajo zdravniki le v nujnih primerih. Oddala se dobivajo v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščina se izplačuje ob sobotah od 8. do 1. ure popoldne, če je ta dan praznik, dan prej. Bolnike, ki se zaradi bolezni ne morejo zgledati sami, mora prigrasiti kdo drugi. Potrebna specialna zdravljenja dovoljuje blagajna po nasvetu zdravnikov.

Načelstvo.